

УДК: 007: 306

Хітрова Т.В.¹

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

**МОДЕЛІ КОМУНІКАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ДИСКУРСУ /
КОНТРДИСКУРСУ «ДЕКОМУНІЗАЦІЇ»**

Поширеною й актуальною на сьогодні технологію, що побутує в контексті дискурсу / контрдискурсу «декомунізації» є паралельне

співіснування різних комунікаційних моделей, серед найбільш розповсюджених: «модель соціальної ностальгії», «модель тріумф-катастрофа», «модель прогрес-традиція» тощо. Модель «соціального ностальгування» є головною комунікаційною технологією критиків «історичних законів», власне джерелом культивування опозиційного дискурсу та успішною політичною платформою проросійських кандидатів та партій в Україні. За результатами опитування, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг», 43% українців ностальгують за СРСР («Українська правда», 29 липня 2019 року). Основними темами трансляції в моделі «ностальгування» є: «велике соціальне розшарування й необмежена нахабність так званої еліти», «прожитковий мінімум», «безкоштовна освіта», «соціальний захист» тощо. Серед поширених прийомів, що використовуються у межах цієї моделі зустрічаємо комунікативну схему – «сперечатися / умовляти / переконувати / дискутувати не з опонентами, а з самим собою». Та незважаючи на таку ментальну й політичну амбівалентність, в предметно-змістовній аргументації аналізованого дискурсу переважна більшість матеріалів представлені, все ж таки, в моделі «прогрес-традиція», де аналіз результатів процесу декомунізації в символічному просторі сприяє очищенню українського ментального простору. Основним аргументаційним ресурсом цієї моделі комунікації є: євроінтеграційний вектор, що закладений у тезах: «Україна повертається до європейської родини», «прощай російська та радянська імперія», «Україна – європейський безвізовий простір»; розвінчання радянських міфів, коли відкриття архівів дозволило ввести в інформаційний простір нові свідчення злочинів радянсько-імперської влади – «відкриття архівів НКВД-КДБ: українці мають знати правду», «відкриті архіви – повернені імена репресованих родичів»; знайомство з «історією на місцях», репрезентує сегмент аналітично-дослідницької роботи краєзнавців, громадськості та журналістів з відновлення історичної топоніміки. Журналістська комунікація в межах означеної моделі направлена, в першу чергу, на діалог й репрезентує смислову концепцію «відповідальної пам'яті».

Найбільш продуктивною комунікаційною моделлю контрдискурсу «декомунізації» є модель «децентралізації історії», яка найбільше присутня в інформаційному просторі Південних та Східних регіонів України. Моніторинг місцевих медіа за 2016-2019 роки, демонструє превалювання журналістських матеріалів з маркуванням «децентралізація історії» в Харківській, Одеській та Запорізькій області. Зміст маркованих матеріалів здебільшого присвячений критиці перейменувань, спробам повернення старої назви чи подвійній зміні назви, топонімічному оскарженню, відсутності історичної / культурної / соціальної та іншої співвіднесеності назви та

регіону, невідповідність історії / героїки регіону ухваленим новим назвам його топонімічних об'єктів, рекомунізації загалом. Таким чином, дискурс «декомунізації» в сучасній публічній площині українського інформаційного простору має амбівалентний вплив на конструювання громадської думки, що потребує систематичного моніторингу з боку дослідників.